នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ លោក **ខៀវ សំផន**

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម៖ **បារាំង**

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 28-Mar-2013, 14:58
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖ សាធារណៈ/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្ដោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីទទួលបន្ទុកផ្នែកសំណុំរឿង និងឯកសារ៖

ហត្ថលេខា៖

សំណើសុំដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលនូវបទសម្ភាសន៍ជាមួយព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

<u>ដាក់ដោយ</u>៖

មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន

មេធាវី គង់ សំអុន

មេធាវី Anta GUISSÉ

មេធាវី Arthur VERCKEN

មេធាវី Jacques VERGÈS

<u>ដាក់ជូន</u>៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

ជំនួយការ៖

លោកស្រី សេង សុជាតា

កញ្ញា Marie CAPOTORTO

កញ្ញា Shéhérazade BOUARFA

កញ្ញា Mathilde CHIFFERT

កញ្ញា អ៊ុំច ស្រីផាត

លោក Pierre TOUCHE

កញ្ញា Blandine ZELLER

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

មេធាវីតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីទាំងអស់

គោរពជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

១. នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្ញើជូនភាគីនូវបញ្ជីឯកសារ ដែលខ្លួនមានបំណងបង្ហាញ នៅក្នុងសវនាការស្ដីពីតួនាទីរបស់លោក ខៀវ សំផន[1]។ ក្នុងចំណោមឯកសារ "គន្លឹះ" ទាំងនេះរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា មានចម្លើយសាក្សីដែលទទួលមរណភាព។

២. នៅថ្ងៃដដែលនោះ មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន បានជំទាស់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ចម្លើយសាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើ និងអាកប្បកិរិយារបស់ជនជាប់ចោទ ប្រសិនបើសាក្សីរូបនោះមិនអាចមកផ្ដល់សក្ខីកម្មបាន។ មេធាវីការពារក្ដីបានជំទាស់ ជាអាទិ៍ ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ចម្លើយរបស់ព្រះបាទ សម្ដេច នរោត្ដម សីហនុ ពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទីរបស់លោក ខៀវ សំផន។ មេធាវីការពារក្ដីបានរំឭកថា នៅពេលខ្លួនស្នើសុំស្ដាប់ចម្លើយ នៅពេលព្រះអង្គមានព្រះជន្ម សហព្រះរាជអាជ្ញាបានជំទាស់ ដោយសំអាងថាការស្ដាប់ចម្លើយនេះ *"គ្មានភាពពាក់ព័ន្ធ"*[2]។

៣. នៅក្នុងសវនាការថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានច្រានចោលការជំទាស់របស់មេធាវីការពារក្ដី ដោយបញ្ជាក់ថា ចម្លើយសាក្សីដែលទទួលមរណភាព ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមានបំណងដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះ អាចជឿទុកចិត្តបាន និងមានភាពពាក់ព័ន្ធ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានបញ្ជាក់ថា *"តម្លៃជាភស្តុតាងនៃចម្លើយទាំងនោះនឹងត្រូវវាយតម្លៃ ដោយផ្អែកលើកាលៈទេសៈ និងបទដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ទាំងអស់ ដូចមានរៀបរាប់នៅក្នុងឯកសារ E96/7"*[3]។

៤. ក្នុងសវនាការដដែលនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានចាក់បញ្ចាំងខ្សែវីដេអូមួយដែលជាបទសម្ភាសន៍ជាមួយ សម្ដេច នរោត្ដម សីហនុ (ឯកសារ D299.1.42R)[4]។

---

[1] អ៊ីមែលរបស់លោក Tarik Abdulhak ផ្ញើជូនភាគី នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ វេលាម៉ោង ៩ និង ៤៩ នាទី កម្មវត្ថុ៖ *"ឯកសាររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដែលត្រូវប្រើប្រាស់នៅក្នុងការបង្ហាញអំពីតួនាទីរបស់ ខៀវ សំផន"*។

[2] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/167.1 ទំព័រ ៦០ បន្ទាត់ ១៦-២៣ ទំព័រ ៦១ បន្ទាត់ ១៥។

[3] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/168.1 ទំព័រ ២ បន្ទាត់ ៨-១២។

[4] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/168.1 ទំព័រ ១៨ បន្ទាត់ ៩-១២ ទំព័រ ១៩ បន្ទាត់ ១-២។

៥. ដើម្បីជួយដល់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការកំណត់តម្លៃជាភ័ស្តុតាងនៃខ្សែវីដេអូ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញ លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលនូវខ្សែវីដេអូមួយផ្សេងទៀតរបស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយគ្នាទាំងស្រុងនឹងខ្សែវីដេអូដែលបានបញ្ចាំងនៅក្នុងសវនាការ។ ខ្សែវីដេអូនេះមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការវាយតម្លៃឲ្យសុក្រឹតលើចម្លើយ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាចាត់ទុកថាជាភ័ស្តុតាងដ៏សំខាន់។ ខ្សែវីដេអូនេះមានភាពចាំបាច់ជាពិសេសសម្រាប់ស្វែងរកការពិត។

<u>**ច្បាប់ជាធរមាន**</u>

៦. វិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងថា *"ក្នុងកំឡុងពេលសវនាការ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឬតាមការស្នើសុំរបស់ភាគី អង្គជំនុំជម្រះអាច (...) ទទួលយកនូវភ័ស្តុតាងថ្មី ដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់នាំមកនូវការស្វែងរកការពិត"*។

៧. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចលើឯកសារថ្មី អង្គជំនុំជម្រះបានប្រកាសថា៖ *"ចំពោះឯកសារទាំងអស់ដែលមិនមាននៅក្នុងបញ្ជីឯកសារដាក់ដោយភាគី ស្របតាមដីកានានារបស់អង្គជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសូមបញ្ជាក់ថា ភាគីនៅតែមានលទ្ធភាពក្នុងការដាក់ពាក្យសុំបង្ហាញឯកសារថ្មីនាពេលក្រោយទៀតអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ប្រសិនបើភាគីយល់ឃើញថាឯកសារថ្មីដែលខ្លួនស្នើសុំដាក់នោះ ផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់យុត្តិធម៌"*[5]។

<u>**ភាពអាចទទួលយកបាននៃសំណើ**</u>

៨. ខ្សែវីដេអូនេះជួយដល់ការស្វែងរកការពិត ហើយអង្គជំនុំជម្រះត្រូវតែទទួលយកខ្សែវីដេអូនេះ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់យុត្តិធម៌។

៩. ជាក់ស្តែង នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ នៅក្នុងខ្សែវីដេអូដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានចាក់

---

[5] សេចក្តីសម្រេចទាក់ទិននឹងឯកសារថ្មីៗ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E190 កថាខណ្ឌ ២១។

បញ្ចាំង (ឯកសារ D299.1.42R) សម្ដេច នរោត្ដម សីហនុ បានមានព្រះបន្ទូលថា៖

"ជាដំបូង ចាប់ពីខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ក្នុងឋានៈជាប្រមុខរដ្ឋ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយលោក ខៀវ សំផន។ ខ្ញុំឃើញថាសហករណ៍ជាជំរំប្រមូលផ្តុំ ខ្ញុំឃើញប្រជាជនធ្វើការទាំងថ្ងៃទាំងយប់។ នៅពេលព្រះចន្ទពេញវង់ ប្រជាជនមិនអាចដេកបានទេ ពួកគេមិនមានសិទ្ធិដេកទេ គឺត្រូវតែធ្វើការ។ ខ្ញុំឃើញការហូបចុករបស់ប្រជាជន គឺមិនមានបាយហូបទេ។ គេលាយបបរជាមួយបន្លែផ្សេងៗ លាយជាមួយដើមចេកហាន់ជាចំណិតតូចៗ"[6]។

១០. បទសម្ភាសន៍នេះមិនមានបង្ហាញកាលបរិច្ឆេទនោះទេ។

១១. នៅក្នុងបទសម្ភាសន៍មួយទៀតដែលបានផ្ដល់ជូនទូរទស្សន៍បារាំង នៅថ្ងៃទី ០៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៩ មានចំណងជើងថា *"នរោត្តម សីហនុ រៀបរាប់អំពីជីវិតរបស់ព្រះអង្គនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម"* ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលផ្ទុយស្រឡះលើប្រធានបទដដែល៖ *"ជាមួយ ខៀវ សំផន យើងបានដើរមើលតាមសហករណ៍ ស្រែចម្ការ ការដ្ឋានការងារ។ ពួកគេមិនលំបាកទេ ពួកគេមើលទៅគ្មានភាពតក់ស្លុតទេ។ ពួកគេមិនខ្វះអាហារហូបចុកនោះទេ"*[7]។

១២. គឺខ្សែវីដេអូនេះហើយ ដែលមេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលដើម្បីឲ្យអង្គជំនុំជម្រះពិនិត្យរួមគ្នាជាមួយនឹងខ្សែវីដេអូដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញ នៅក្នុងសវនាការថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣។

១៣. មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន សូមបញ្ជាក់ថា តាមរយៈខ្សែវីដេអូ *"នរោត្តម សីហនុ រៀបរាប់អំពីជីវិតរបស់ព្រះអង្គនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម"* អង្គជំនុំជម្រះនឹងមិនផ្ដល់តម្លៃជាភ័ស្តុតាងដល់ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះបរមសព នរោត្តម សីហនុ នៅក្នុងខ្សែវីដេអូដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្សែវីដេអូនេះអាចជួយដល់ការស្វែងរកការពិត ក្នុងករណីមិន

---

[6] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/168.1 ទំព័រ ១៨ បន្ទាត់ ១៨-២២។

[7] ខ្សែវីដេអូនេះអាចរកបានទាំងស្រុង នៅលើវែបសាយត៍របស់វិទ្យាស្ថានជាតិសោតទស្សន៍បារាំង៖ « http://www.ina.fr/video/I06065624 »។ មេធាវីការពារក្ដីភ្ជាប់ប្រតិចារឹកវីដេអូទាំងមូល ជាមួយនឹងសំណើនេះ។

អាចសួរដេញដោលទាំងស្រុងទៅលើសាក្សីដែលទទួលមរណភាពទៅហើយនោះ។

១៤. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចស្តីពីឯកសារថ្មី អង្គជំនុំជម្រះលើកឡើងនៅក្នុងកថាខណ្ឌមួយអំពី *"ចម្លើយរបស់សាក្សីដែលទទួលមរណភាពនៅក្នុងចន្លោះពេលនេះ"*[8]។ អង្គជំនុំជម្រះរំឭកថា ចម្លើយទាំងនេះអាចដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលបាន ប្រសិនបើ *"សក្ខីកម្មដែលស្នើឡើងអាចជឿទុកចិត្តបាន និងក្នុងករណីដែលអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា តម្លៃជាភស្តុតាងនៃចម្លើយដែលបានដាក់នៅក្នុងទម្រង់នេះ មិនទាបជាងលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌នោះទេ។"*

១៥. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនបានស្តាប់ចម្លើយសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ទេ ហើយព្រះអង្គក៏មិនបានយាងមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះដែរ។ នៅក្នុងអត្ថបទសារព័ត៌មានមួយដែលបានចុះផ្សាយ ក្រោយពេលព្រះមហាក្សត្រ នរោត្តម សីហនុ យាងចូលទីវង្គត សាក្សីជាអ្នកជំនាញ Elisabeth BECKER បានចាត់ទុកព្រះអង្គជា *"ព្រះមហាក្សត្រដែលមានសម្ព័ន្ធភាពច្រើន" "មានសមត្ថភាពសម្រេចខាងនយោបាយដ៏អស្ចារ្យ"*[9]។ ខ្សែវីដេអូទាំងពីរនេះមានចម្លើយផ្ទុយគ្នា ហើយច្បាស់ណាស់ ត្រូវបានថតនៅក្នុងបរិបទនយោបាយផ្សេងគ្នា។ ក្នុងករណីគ្មានការសួរដេញដោលសាក្សី វាជារឿងអយុត្តិធម៌ពេញទី ហើយផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះពិនិត្យមើលតែខ្សែវីដេអូដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញ។ វាជាប្រយោជន៍ដល់យុត្តិធម៌ ក្នុងការដាក់បញ្ចូលខ្សែវីដេអូធ្វើជាភស្តុតាង ដើម្បីឲ្យយល់ច្បាស់អំពីចម្លើយជាបន្តបន្ទាប់ និងផ្ទុយគ្នារបស់ព្រះបរមសព សម្តេច នរោត្តម សីហនុ។

១៦. ប្រឈមនឹងភាពមិនអាចកំណត់បានថាតើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ណាមួយរបស់ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ នៅក្នុងខ្សែវីដេអូទាំងពីរខាងលើនេះ អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជឿទុកចិត្តបាន និងជារឿងពិត មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន លើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះមានតែបដិសេធភស្តុតាងទាំងនេះនៅក្នុងការពិភាក្សាសម្រេចរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។

---

[8] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន ៩២ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និងឯកសារនានានៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឯកសារ E96/7 កថាខណ្ឌ ៣២។

[9] អត្ថបទចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាន ញូវយ៉ក ថាមស៍ និងប្រែសម្រួលដោយសារព័ត៌មាន Courrier international *"នរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាក្សត្រដែលមានសម្ព័ន្ធភាពច្រើន"* ដោយ Elisabeth Becker ថ្ងៃទី ១៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២។

១៧. ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះមិនទទួលយកភ័ស្តុតាងថ្មីនេះទេ លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះច្រានចោលខ្សែវីដេអូ D299.1.42R ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានចាក់បញ្ចាំង នៅក្នុងសវនាការថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣។ នេះជាលទ្ធភាពតែមួយគត់ក្នុងការធានាបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ចំពោះជនជាប់ចោទ ក្នុងករណីមិនអាចសួរដេញដោលសាក្សីទៅលើសម្តីផ្ទុយគ្នា ដែលបាននិយាយនៅខណៈពេលខុសគ្នា។

១៨. **អាស្រ័យហេតុនេះ** មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមេត្តា៖

- **បង្គាប់** ឱ្យដាក់ពិភាក្សាដេញដោលនូវខ្សែវីដេអូ *"នរោត្តម សីហនុ រៀបរាប់អំពីជីវិតរបស់ព្រះអង្គនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម"*
- **កត់សម្គាល់** ថាគ្មានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងណាមួយត្រូវបានផ្តល់ដល់ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះបរមសពនរោត្តម សីហនុ នៅក្នុងខ្សែវីដេអូ D299.1.42R ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានចាក់បញ្ចាំង នៅក្នុងសវនាការថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ នោះទេ។

ឬ៖

- **ច្រានចោល** ខ្សែវីដេអូ D299.1.42R ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានចាក់បញ្ចាំង នៅក្នុងសវនាការថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣។

	មេធាវី គង់ សំអុន	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Anta GUISSÉ	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Arthur VERCKEN	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Jacques VERGÈS	ទីក្រុងប៉ារីស	